

L'art de conspirar

Universitat Autònoma de Barcelona
Biblioteca d'Humanitats

NO havia llegit, fins ara, l'excel·lent novel·la de Gore Vidal, "Washington, D.C.". Amb el rerafer de les eleccions americanes, i tenint en compte les sòlides vinculacions polítiques d'aquest novel·lista, el llibre m'ha resultat apassionant.

Es tractava, ben clar, d'una "novel·la" històrica, no d'una crònica política. I les novel·les tenen la santa llibertat de fer l'ús que els vagui de la història..., cosa que semblen no haver entès presumptes crítics literaris de la Catalunya mediocre quan critiquen la novel·la d'Isabel-Clara Simó sobre mossèn Cinto des de la comprovació de certes inexactituds històriques.

La literatura fa el seu fet sense escarafalls extemporanis. Té tendència pedagògica a ensenyar i capacitat de flama per convocar a la gresca: "delectando pariterque monendo", com ja deia Horaci, un terratinent rodó, exacte i d'un ben infreqüent sentit comú. També en aquest cas Gore Vidal —gràcies a Jordi Arbonès, ara en un cata-

là versemblant, que llisca— ensenya i delecta, adverteix i estimula a la tafania, a la murmuració. Gràcies a ell t'adones que el joc de la política és fet de recolzes no gaire "nets", de trampetes grogüeres, de frauds universalment acceptats, concelebrats, com si fossin la torna de la democràcia.

Al llibre de Gore Vidal descobreixes que la política té connexions amb els escacs i amb l'esgrima —és a dir, amb els jocs del càlcul i de la llestesa màxima de reflexos— però que també hauria de ser tinguda en compte en l'art de les històries infamants de la pirateria. El verb que centra el joc polític és... el de "conspirar", que té connotacions de secta secreta, de poder ocult, de força fosca i negra. Si la política és l'art de conspirar, no em sé estar de citar la traducció que va fer Joaquim Ruyra, sant baró, que només cedia —segons Pla— al pecat de les llamínades i dels bombons, de l'obra teatral d'un francès no sé si gaire conegut, Eugeni Scribe, "L'art de conspirar", que Ruyra

suggeria que hauriem de traduir com "L'art de les baixes conspiracions". En l'explicació, Ruyra insinua que pot haver-hi "conspiracions bones" (o "patriòtiques") i dolentes (o "polítiques"). Diu textualment: "La conspiració que s'hi pinta no és d'aquelles nobles que pugnen per grans interessos nacionals o d'humanitat, sinó una conspiració baixa, moguda per conveniències, gelosies, ambicions i vanitats personals; una conspiració d'aquelles que, en bona ètica, no ha de fer-se".

No sé si la cultura política catalana va tan enllà. Tens la impressió que sectors cada cop més majoritaris "s'abstenen" de certes cerimònies de la confusió..., i que acaba resultant grotesc l'emfasi retòric per discutir-se zones tan escasses de poder... delegat. ¿Qui serà, en tot cas, capaç de convertir en matèria literària aquest joc d'ombres a l'ombra, aquesta representació tràgico-còmica a l'Hades de les conspiracions quimèriques?

IGNASI RIERA

La Vanguardia 19/4/88.